

ΜΙΑΤ. ΤΣΕΛΙΟΥ, Βαχχυλίδης, Εισαγωγή, μετάφραση, σημειώσεις, 'Αθη-
ναι 1978, σελ. 139.

Ὁ συγγραφεὺς, παλαιὸς γυμνασιάρχης καὶ λαμπρὸς φιλόλογος, ἔχει ἀσχοληθῆ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μὲ τὸν Βαχχυλίδη καὶ ἔχει δημοσιεύσει ἑπτανημιχμῆνας εἰς τὸν ΠΛΑΤΩΝΑ σχετικὰς μελέτας τοῦ καὶ προτάσεις συμπληρώσεως ποιημάτων τοῦ περιεχομένων εἰς ἀκρωτηριασμένους παπύρους. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἶναι ὁ περισσότερον ἀσχοληθεὶς μὲ τὸν ποιητὴν τοῦτον ἐξ ὅλων τῶν Ἑλλήνων. Θεωρῶ δυστύχημα ὅτι δὲν ἐπέμεινε νὰ ὑπερικήσῃ τὰς δυσχερείας καὶ νὰ μᾶς δώσῃ καὶ τὸ ἀρχαῖον κείμενον, πρᾶγμα ποῦ θὰ ἦτο τιμὴ δι' αὐτὸν νὰ τὸ ἔκαμε ὡς πρῶτος εἰς τὸν τόπον μας, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ἔχει τόσον πολὺ ἀσχοληθῆ μὲ αὐτὸ καὶ μὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκρωτηριασμένων στίχων τοῦ. Τὸ εἶδος τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ ποῦ θὰ ἀσχοληθῆ μὲ τὴν ἐκδιδόμενην νῦν μετάφρασιν τοῦ ποιητοῦ ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην τοῦ πρωτοτύπου, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσῳ ὁ συγγραφεὺς ἔχει τοιμηρὰς ἀποδόσεις τῶν συνθέτων ποιητικῶν λέξεων τοῦ πρωτοτύπου, αἱ ὁποῖαι προβληματίζουν λογοτεχνικῶς κάθε ἀναγνώστην. Ἔτσι τὸ διδόμενον ἔργον εἶναι κολοβόν.

Ἡ διδομένη νῦν ἐργασία φέρει τὰ σημεῖα τῆς εὐσυνειδησίας καὶ τῆς πλήρους ἐνημερώσεως, χάρις εἰς τὴν ὅποιαν καὶ αἱ κρίσεις εἶναι εὐστοχοί.

Ἡ εἰσαγωγή του, σελ. 5—12 εἶναι σύντομος, πλήρης καὶ κατατοπιστικὴ μὲ εὐστοχον κρίσιν. Ἀκολουθεῖ ἡ μετάφρασις τῶν Ἐπινίκων σ. 17—52, τῶν διθυράμβων 55—70 καὶ τῶν ἀποσπασμάτων σ. 73—84 καὶ ἔπεται τὸ τμήμα τῶν σημειώσεων, αἱ ὁποῖαι περιέχουν διασαφήσεις πραγματολογικὰς ἐπὶ προσώπων, πραγμάτων καὶ μυθολογικῶν στοιχείων σχετικῶν πρὸς τὰ κείμενα, σελ. 87—117. Εἰς τὰς ὑπολοίπους σελίδας 119—134 ὁ σ. παραθέτει ὑπὸ τύπον παραρτήματος μερικὰ ἀποσπάσματα τοῦ Βαχχυλίδου, ἐν οἷς καὶ τινὰ ἀμφίβολα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀκρωτηριασμένα. Ἐδῶ μόνον δίδει ὁ σ. καὶ τὸ κείμενον μὲ τὰς προταθείσας ὑπὸ διαφόρων φιλολόγων συμπληρώσεις καὶ τὴν ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν συμπληρώσεων ἰδικὴν του μετάφρασιν. Εἶναι αὐτονόητον ὅτι νὰ μεταφράζῃ κανεὶς ἀποσπάσματα περιέχοντα χάσματα μεγάλα ἢ καὶ στίχους ἀποτελουμένους ἀπὸ ἴχνη συλλαβῶν ἀποτελεῖ εἶδος τι αὐθαιρεσίας, τὸ ὁποῖον δὲν ἀποκρύπτει ὁ σ. λέγων ἐν σ. 127 «Προσεγγίζοντας τὸ κείμενον βγάζω τὸ ἀκόλουθο πιθανὸ νόημα σὲ στίχους».

Ὡς πρὸς τὴν μετάφρασιν νομίζω ὅτι ἐν τῷ συνόλω καθιστᾷ κατανοητὸν τὸ νόημα καὶ τὸ μέτρον ὁμοιάζει πρὸς τὸ τοῦ πρωτοτύπου. Ἄς σημειωθῆ ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν χορικῶν ἄσμάτων μὲ τὰ σύνθετα δὲν ἀποτελεῖ ἐγγεῖρημα εὐκόλον. Καὶ ἡ ὁμιλουμένη γλῶσσα, εἰς τὴν ὅποιαν γίνεται ἡ ἀπόδοσις, ἔχει πολυτυπίαν καὶ ἀναλόγως τῶν προτιμήσεων τοῦ χρησιμοποιουῦντος ἐπιτρέπει καὶ βιασμούς. Καὶ ἐπειδὴ ἡ μετάφρασις ἐνὸς ποιητικοῦ (= καλλιτεχνικοῦ) ἔργου δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν μόνον τῆς πληροφορήσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τῆς ἀναμετρήσεως, δι' αὐτὸ ἐπὶ πλέον εἶναι κρίμα ὅτι δὲν ὑπάρχει καὶ τὸ πρωτότυπον διὰ νὰ στοχασθῆ καὶ ὁ ἀναγνώστης πῶς θὰ τὸ ἀπέδιδεν: λ. χ. τὸ ἀλογοδαμαστής, τὸ λαμπρὸ τομάρι, ἀγῶνα χειροδυναμῖας, προβοδόνοντάς τους, τῆς λιγναστράγαλης, τοῦ τζιῶτικου μελίγλωσσου ἀηδονιοῦ κλπ. Γενικῶς τὸ βιβλίον τῆς μεταφράσεως, εἰσαγωγῆς καὶ σημειώσεων εἰς τὰ ἔργα τοῦ Βαχχυλίδου ποῦ προσέφερον ὁ Τσέλιος ἀποτελεῖ ὑπηρεσίαν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τὴν ἐκλαίκευσιν τῆς γνώσεως τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Γραμματείας μας.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

Κ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Γλωσσάριον Ἴπποκράτους (ἰδίᾳ κατ' Ἐρωτιανὸν καὶ Γαληνόν), Ἐν Ἀθήναις 1978, σελ. ιγ + 360.

Ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἐκ τῶν διασημοτέρων Ἑλλήνων μελετητῶν τῆς ἀρχαίας